

SPOLOK PRIATEĽOV TURZOVKY INFORMUJE

Ročník IX.

č. 1 (94)

Pripravil Ivan GAJDIČIAR

Už dávnejšie je možné na všetkých turistických prospektoch a na rôznych propagačných materiáloch mesta nájsť slovné spojenie Turzovka – živé mesto s históriou. Miestni občania a stáli návštevníci Turzovky môžu potvrdiť, že orgány miestnej samosprávy sa už roky snažia naplniť tento jedinečný projekt konkrétnymi činmi, akciami a podujatiami. Svojím dielom k tomu už ôsmy rok prispieva aj občianske združenie Spolok priateľov Turzovky. Nebolo tomu inak ani vo štvrtok 21. decembra 2006, počas ustanovujúceho, slávnostného zasadania nového mestského zastupiteľstva.

MÁME PRIMÁTORA I RICHTÁRA ZÁROVEŇ

Po správe o výsledkoch volieb do orgánov samosprávy mesta na volebné obdobie 2006 – 2010 a odovzdaní osvedčení, zložil primátor mesta zákonom predpísaný sľub. Bezprostredne po tom požiadala o slovo prezidentka Spolku priateľov Turzovky Ivan Gajdičiar. Oslovil nového primátora a novozvolené mestské zastupiteľstvo s návrhom Spolku, aby sa popri zákonom predpísanom sľube primátora mohol uskutočniť aj slávnostný akt zloženia prisahy turzovského richtára s textom, ako sa uchoval v odpise z roku 1824. Za predpokladu, že s tým primátor bude súhlasiť, má pre túto príležitosť Spolok pripravený osobitný obrad, ktorým sa každé štyri roky bude novozvolenému primátorovi odovzdať zároveň aj richtárske právo, ako prihlásenie sa k odkazu našich predkov.

Primátor Miroslav Rejda vyslovil súhlas a začal slávnostný obrad, ktorým sa v Turzovke položil základ novej tradície. Za zvukov gájd bola do zasadačky siene prinesená vlajka Spolku, na ktorej je striebrom vyšíta pečať obce z roku 1712. Prezident Spolku priniesol repliku prisahy richtára spolu s novým symbolom richtárskeho práva – richtárskou palicou. Na jeho výzvu pritomni povstali a primátor predstúpil pred historickú pečať Turzovky. Začiatok prisahy richtára ohlásili pastierske rohy. Po odznení formuly, primátor predstúpil pred štyroch božníkov a listinu podpísal. Celú udalosť sprevádzalo sláv-

nostné trúbenie na pastierske rohy a po podpísaní listiny sa primátorovi dostalo po prvýkrát oficiálneho oslovenia „pán richtár“. Prezident Spolku mu odovzdal symbol richtárskeho práva – richtársku palicu. Pre túto príležitosť ju dal vyhotoviť Spolok priateľov Turzovky. Má formu prírodnej hrčovitej pastierskej bakule a nesie symbol valašskej kolonizácie Turzovky (ovečka so zvoncom), kopaničiarskeho osídlenia (drevený zrub) a zakladateľa obce (ruža z erbu Juraja Turzu). Na richtárskej palici dominuje znak obce z roku 1824, z ktorého pochádza prednesená prisaha richtára. (Rezbárske práce sú dielom člena Spolku, ľudového rezbára Antona Kaduru). Richtársku palicu zdobia stuhy vo farbách mesta (červená a biela). **Nový richtár Turzovky bol tak „znovuustanovený“ do svojej funkcie po takmer 90 rokoch.** (Posledným turzovským richtárom bol v rokoch 1911 – 1918 Ján Feldzahn, po ňom už nasledovali starostovia, vládny komisár, predseda MNV, MsNV a primátori). Prezident Spolku vyzval nového richtára, aby richtárskou palicou vládol občanom obce múdro a spravodlivo, aby ju ochraňoval, ctil a chránil dovtedy, kým ju odovzdá svojmu nástupcovi. Nový richtár sa s neskrývaným dojatím poďakoval organizátorom obradu za naplnenie projektu Turzovka – živé mesto s históriou a opätovne potvrdil svoje odhodlanie pokračovať v odkaze našich pradedov. Richtárska palica sa bude v Turzovke používať pri sláv-

nostných príležitostiach spolu s insígniami primátora – primátorskou reťazou. Text podpísanej prisahy je súčasťou výzdoby steny v pracovni primátora – richtára. Po tomto slávnostnom akte opustila vlajka Spolku zasadačku sieň a mestské zastupiteľstvo pokračovalo podľa stanoveného programu – zložením sľubu poslancov, voľbou mandátovej a návrhovej komisie, príhovorom primátora (richtára) a voľbou jeho zástupcu. Tým sa stal **poslanec Martin Kríštiak**, ktorý s touto funkciou „získal“ aj funkciu **podrichtára**.

Na záver ešte jedno konštatovanie: Je veľkým príslubom do budúcnosti, že obaja – richtár i podrichtár sú členmi Spolku priateľov Turzovky. Projekt „Turzovka – živé mesto s históriou“ sa týmto podujatím zaručuje a ani zďaleka nekončí...

História pošty na Kysuciach (3.)

V skrátenej a upravenej forme ponúkame našim členom a ostatným záujemcom ako zaujímavé čítanie na pokračovanie prácu nášho člena **JOZEFA KORENÉHO**, turzovského rodáka, žijúceho v Trenčíne. Bola uverejnená v zborníku prednášok Slovenskej vedeckej filatelistickej spoločnosti „Poštová história“ a odznela na slovensko – maďarskom seminári 8. – 10. septembra 2006 v Banskej Bystrici.

K rozvoju pošty a jej služieb prispelo zriadenie nových poštových úradov. Kým do roku 1869 boli v činnosti dve pošty – v Čadci (1729) a Žiline (1763), v rokoch 1870 – 1897 pribudlo ďalších 21 pošt: Turzovka (1870), Vysoká nad Kysucou (1870), Kysucké Nové Mesto (1871), Stará Bystrica (1878), Marček (1880), Krásno nad Kysucou (1883), Raková (1884), Zákopčie (1884), Oščadnica (1884), Dolný Vadičov (1884), Čierne pri Čadci (1885), Skalité (1885), Budatín (1885), Nová Bystrica pri Čadci (1885), Staškov (1885), Nesluša (1886), Ochodnica (1886), Veľká Divina (1886), Svrčinovec (1886), Zborov nad Bystricou (1887), Makov (1887).

Rozvoj priemyslu, obchodu a služieb, najmä v druhej polovici 20. storočia, si vyžiadala zriadenie ďalších poštových úradov. V rokoch 1957 – 1976 bolo uvedených do prevádzky 9 pošt v týchto dedinách: Korňa (1957), Horný Vadičov (1958), Klokočov pri Čadci (1958), Kysucký Lieskovec (1965), Olešná pri Čadci (1968), Rudina (1968), Povina (1970), Snežnica (1971), Radofa (1976).

V roku 1910 bolo v rámci okresu Čadca v poštovom zabezpečení 12 obcí a mestiečok prostredníctvom pošt a jednej poštovne v Kornici (1907), ktorá patrila pod poštu Turzovka. V okrese Kysucké Nové Mesto bolo v zabezpečení 33 obcí a mestiečok.

Poštovníctvo na Kysuciach prešlo cez všetky organizačné zmeny tak, ako poštovníctvo za obdobia Rakúsko – uhorskej monarchie cez správu Rakúskej, Uhorskej, Československej a Slovenskej poštovej správy.

Neodmysliteľnou súčasťou histórie pošty na Kysuciach je činnosť vlakových pošt. Prvé stopy sa nachádzajú na listových zásielkach poštových sprievodiek vo vlaku na železničnej trati Suchá – Csacza už pred 5.5.1886. Poštové spojenie Halčica so Slovenskom zabezpečila od 1.2.1898 aj vlaková pošta nižšieho rádu – Przemysl – Csacza (a späť). Poštové spojenie Budapešti so Sliezskom cez Kysuce zabezpečovali vlakové pošty Budapešť – Oderberg (a späť) a vlaková pošta Budapešť – Galanta – Oderberg (a späť).

V roku 1914 a 1915 bola činná ďalšia vlaková pošta: Csacza – Trenčianskú (a späť), na trati Čadca – Makov. V rokoch 1919 – 1938 prechádzala cez Kysuce okrem ďalších vlaková pošta Bohumín – Čadca – Žilina a Čadca – Makov. V rokoch 1940 – 1944 bola na Kysuciach v prevádzke vlakové pošty Čadca – Makov a Žilina – Čadca.

(koniec)

BLAHOŽELÁME

V tomto mesiaci oslávi polookrúhle životné jubileum člen nášho Spolku

PAVOL DEDIČ
z Klokočova

K narodeninám mu želáme všetko najlepšie, hlavne pevné zdravie a v ďalšom živote veľa šťastia, osobných úspechov a rodinnej pohody.

OZNÁMENIE

Spolok priateľov Turzovky, občianske združenie, ako príjmateľ podielu zaplatenej dane z príjmov fyzických a právnických osôb, **zverejnil** podľa § 50 ods. 13 Zákona č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v **Obchodnom vestníku** č. 232A/2006 na str. 145 pod č. Š 000963 špecifikáciu ním použitého podielu zaplatenej dane z príjmov fyzických a právnických osôb za rok 2004 – prostriedkov, ktoré boli poukazané na účet združenia v roku 2005.

Spolok zároveň oznamuje, že **splnil všetky podmienky** na zápis do registra oprávnených právnických osôb na prijímanie 2 % podielu zaplatenej dane z príjmu v prvej polovici roka 2007 za zdaňovacie obdobie roka 2006.

V Notárskom centrálnom registri určených právnických osôb **bol registrovaný 11. decembra 2006 pod spisovú značku NCRpo 4353/2006.**

Pre všetkých, ktorí chcú určiť náš Spolok za príjmateľa 2 % podielu ním zaplatenej dane z príjmov za rok 2006, pripravíme na tomto mieste **včasnú informáciu a zverejníme požadované údaje** na vpísanie do príslušných rubrik ich daňového priznania. Už teraz vopred ďakujeme všetkým, ktorí sa tak rozhodnú.

PRIPOMÍNAME SI

Pred 80 rokmi, 29. januára 1927 sa v Komárne narodila

MÁRIA GRIMEKOVÁ
herečka

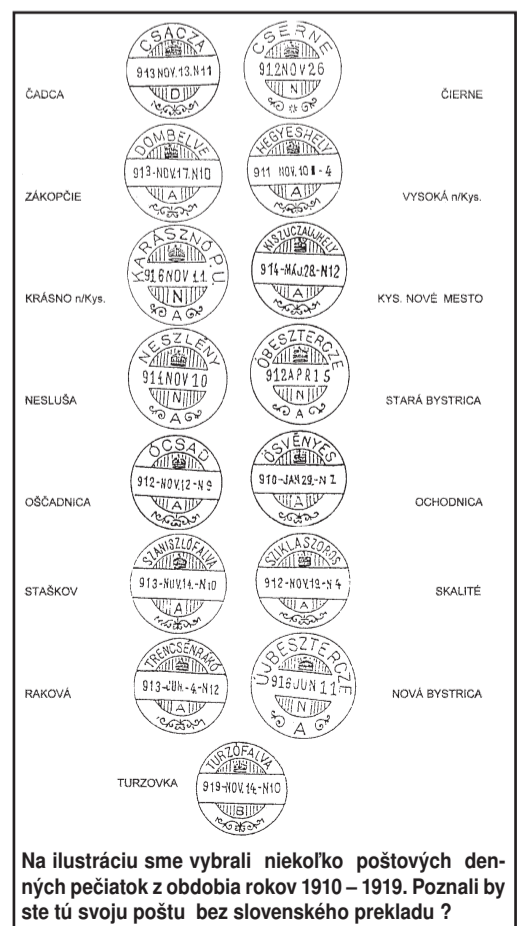
Jej otcom bol Jozef Godál, matkou Mária, rodená Kuboškova. V Turzovke žila od roku 1938. Po ukončení základnej školy až do roku 1946 pracovala v Baťovanoch, po návrate do Turzovky ako úradníčka v reštaurácii. Začala sa venovať ochotníckemu divadlu a v turzovskom divadelnom súbore účinkovala vo viacerých inscenáciách. V roku 1951 sa zúčastnila konkurzu do Armádneho divadla v Martine a konkurz vyhrala. V Armádnom divadle v Martine účinkovala ako herečka v rokoch 1951 – 1954, v rokoch 1954 – 1960 bola mimo divadla. Vydala sa za úradníka Dionýza Grimeka, mali dve deti. V rokoch 1960 – 1965 pôsobila v Divadle Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene ako šepkárka a v rokoch 1965 – 1982 bola tajomníčkou divadla. V Armádnom divadle v Martine vytvorila v hre Šťastie postavu Sofie Ivanovny Žurinovej (1951), v hre Posledný postava Fedosie (1952), v hre Najlepší synovia a dcéry postavu Márie Jelínkovej (1952), v Mahenovom Jánošíkovi postavu susedky (1953) a krčmárku v Najdúchovi (1953). V Divadle Jozefa Gregora Tajovského vo Zvolene vytvorila postavu susedy v Krvavej svadbe (1960), v hre Pán Puntila a jeho sluha Matti stvárnila postavu slečny z lekárne (1962) a Giuseppinu vo Vytetovaní ruží (1964). Stvárnila aj menšie postavy v slovenských filmoch Bičianka z doliny a Pásla kone na betóne (1982). Zomrela 6. 9. 1983 vo Zvolene.

POĎAKOVANIE

Aj touto cestou ďakujeme všetkým svojim členom, sponzorom a priaznivcom, ktorí na adresu Spolku priateľov Turzovky zaslali v závere minulého roka vianočné vinše a novoročné dobroprávania. Rovnako aj my želáme všetkým len to najlepšie v presvedčení, že vzájomné uznanie je najlepším predpokladom úspešnej spolupráce. Aj v roku 2007 sa budeme snažiť urobiť všetko pre to, aby sme nesklamali dôveru, ktorú nám preukazujete. Pozdravujeme všetkých našich rodákov doma i vo svete a úprimne sa tešíme na všetky spoločné stretnutia.

POTEŠILO NÁS

- oznámenie spoločnosti I – Tran Turzovka, o tom, že Nadácia Slovak Gold udelila certifikát ochranného značkovania kvality a Zlatú medailu SLOVAK GOLD výrobku KANSO a LOSAR, ktorou je pánska termobilizačný – spodky a tričko s dlhým rukávom. Radi sa pripájame k radu gratulantov a ďakujeme pracovníkom spoločnosti, ktorí svojou kvalitnou prácou prispievajú k šreniu dobrého mena nášho mesta
- že sme sa v priebehu celého roka 2006 organizačne podieľali na všetkých akciách a podujatiach v meste v rámci projektu Turzovka – živé mesto s históriou. Pri iných, kde sme boli spoluorganizátormi, sme mohli prispieť aj vecnými darmi v podobe nami vydaných knižných publikácií
- že sa samospráve aj našim prispesím podarilo obohatiť program decembrového Vianočného trhu o domácu zabijacku
- že sa nám opäť podarilo vydať a v týchto dňoch distribuovať svojim členom a sponzorom v poradí už 15. číslo nášho INFORMAČNÉHO BULLETINU.
- list pána **Júliusa Mokáňa**, knihára z Čadce, ktorý prišiel na našu adresu tesne pred uzávierkou, z ktorého citujeme: ... so záujmom sledujem Vašu činnosť. Je obdivuhodné, s akým elánom a vervou vediete aktivity v dnešnom konzumnom a materiálnom – etickom marazme. Aj keď Turzovka nemá také kultúrne dedičstvo ako niektoré iné mestá, vytrvalosť, úsilie a výsledky, ktoré dosahujete by mohlo nejedno závidieť. Aj keď je to mnohokrát boj s veternými mlynmi, nevzdávajte to. Dobré veci sa rodia ťažko. Až budúce generácie ocenia zmysluplnosť založenia Spolku priateľov Turzovky a s ním spojenej práce a založených tradícií. Dovoľte mi, popriať Vám na prahu nového roka všetko najlepšie, veľa zdravia, síl, entuziazmu, optimizmu a veľa splnených predsavzatí.... Pánovi Mokáňovi ďakujeme za uznanie i za vinš a rovnako mu želáme v práci i osobnom živote všetko najlepšie.

Na ilustráciu sme vybrali niekoľko poštových denných pečiatok z obdobia rokov 1910 – 1919. Poznali by ste tú svoju poštu bez slovenského prekladu?